

Рівненський державний гуманітарний університет

**ПСИХОЛОГІЯ:
РЕАЛЬНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВИ**

Збірник наукових праць

Випуск 1

Рівне – 2013

ББК 88

П 86

УДК 316.627:159.9

Психологія: реальність і перспективи: Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету. - Випуск 1 - Рівне: РДГУ, 2013 – 203 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем психології.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних психологів, вихователів, учителів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Павелків Роман Володимирович - доктор психологічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету

Заступник головного редактора:

Безлюдна Валентина Іванівна - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

Максименко Сергій Дмитрович академік-секретар відділення психології, вікової фізіології та дефектології НАПН України, дійсний член НАПН України, директор Інституту психології ім.

Г. С. Костюка

Ямницький Вадим Маркович - доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії Рівненського державного гуманітарного університету;

Юрченко Вікторія Миколаївна - доктор психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету;

Михальчук Наталія Олександрівна - доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і практики англійської мови та прикладної лінгвістики Рівненського державного гуманітарного університету

Литвиненко Світлана Анатоліївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії Рівненського державного гуманітарного університету;

Петренко Оксана Борисівна - доктор педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету;

Шугасва Людмила Михайлівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Рівненського державного гуманітарного університету;

Пасічник Ігор Демидович - доктор психологічних наук, професор кафедри психолого-педагогічних дисциплін, ректор Національного університету «Острозька академія»;

Вірна Жанна Петрівна - доктор психологічних наук, професор, декан факультету психології Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки;

Гошовський Ярослав Олександрович - доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри педагогічної та вікової психології Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки;

Воробйов Анатолій Миколайович кандидат педагогічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики Рівненського державного гуманітарного університету;

Поніманська Тамара Іллівна - кандидат педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи, завідувач кафедри педагогіки і психології (дошкільної і корекційної) Рівненського державного гуманітарного університету;

Корчакова Наталія Вікторівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету (**відповідальний секретар**);

Созонюк Ольга Степанівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету;

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 11 від 29 листопада 2013 р.).

Свідоцтво про державну реєстрацію **Серія КВ №18713-7513Р**

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет.e-mail: pavelkiv_rv@ukr.net

Summary. This article is devoted to research of students' representations about their future career, covering the dynamic aspects of professional development, analysis of attitudes in the sphere of professional self-realization.

Key words: career development, professional identity, professional competence.

УДК 159.9:331.54

Р.С. КУЛАКОВ

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Резюме. У статті аналізується проблема становлення профіідентичності особистості як процесу її самореалізації у відповідній професійній площині. Розкриваються питання професійної придатності і професійної готовності особистості, джерела формування професійної ідентичності.

Ключові слова: професія, професійна ідентичність, професійна придатність, професійної готовність, професійне самовизначення.

Постановка проблеми. У вітчизняній науковій літературі термін «професія» вживається в різних значеннях. С.А.Клімов розуміє під ним спільність людей, зайнятих у певній сфері діяльності, галузі праці; працю, процес діяльності у певних сферах життєдіяльності людини; якісну визначеність людини, що включає відповідні вміння, знання, досвід, особистісні якості. В.Д.Брагіна доповнюючи дані визначення вважає, що професія є не тільки сукупністю трудових дій людини, але і її соціальною позицією. Професії описуються не тільки в термінах, що виражають властиві їм властивості, тобто обов'язки, вміння, навички, а й у таких характеристиках, як престиж, рівень необхідної освіти, матеріальний достаток, соціальна вагомість праці, привілеї тощо [1; 3].

Поняття «професія» та «профіідентичність» пов'язані певним чином. Н.С.Пряжников вважає, що професія визначає змістові характеристики профіідентичності, забезпечуючи «морфологію» професійної діяльності і професійної спільноти, тим самим структуруючи «діапазон маневру в межах виконуваної та освоюваної діяльності» залишаючи можливість для різних варіантів самореалізації всередині професії як групи споріднених спеціальностей [4].

Становлення профіідентичності в рамках певної професії можливе при виконанні трьох умов: прецедентної (наявність абсолютно подібних або схожих елементів у відповідній професії (власне ідентифікація); інтердиктивної (наявність інших елементів, що належать до іншої професії (власне відчуження); юстиціальної (наявність транслятора інформації про існування різних професій (можливість відрізнити одну від іншої).

Реалізація цих умов сприяє формуванню професійно-диференціюючих ознак ще в процесі професійної підготовки. Однак професія як передумова становлення профіідентичності не має таких виражених природних диференціюючих ознак, як, наприклад, стать для статеві ідентичності, етнос - для етнічної. У зв'язку з цим спостерігається значимість внутрішньої роботи з виділення цих ознак, а з іншої сторони, зростає роль інших людей, які б помічали ці ознаки і визнавали їх. Крім того, на відміну від статі та етносу, професія передбачає спеціальну цілеспрямовану, суспільством організовану підготовку і виконується за певну винагороду. Ні стать, ні етнос не передбачають вирішення проблеми ідентичності у зв'язку з такими категоріями, як придатність або готовність.

Вирішення проблеми профіідентичності як самореалізації людини у професійній площині пов'язане з питаннями професійної придатності і професійної готовності. Властивість «придатність» відрізняється тим, що може стосуватися лише конкретної ситуації, що обов'язково включає два компоненти: «дана людина» і «дана спеціальність». Властивість «професійна придатність» не притаманна людині як такій. Профпридатність - це взаємна відповідність даної людини в даній сфері застосування її сил в даний час. Професійно придатні якості утворюють дещо ціле, систему: громадянські якості, ставлення до професії, праці, інтереси і схильності, дієздатність, спеціальні здібності, навички, звички, знання, досвід.

Оцінка рівня професійної готовності людини до певного виду трудової діяльності, за даними цілого ряду досліджень (В.Г.Асєєв, І.К.Кряжева, К.М.Гуревич, М.П.Будякіна, А.А.Русалінова, С.А.Клімов та ін.), повинна ґрунтуватися з урахуванням наступних критеріях: задоволення працею і взаємовідносинами в колективі, успішність в оволодінні професією чи успішність в роботі; психофізіологічна «ціна» праці. У якості ознак готовності людини до професійної діяльності можна також розглядати, на думку С.А.Клімова, ступінь сформованості у неї основних психічних регуляторів діяльності: «образ об'єкта» (суб'єктивний образ професії); «образ суб'єкта» (образ «Я»-самосвідомість), «образ суб'єктно-суб'єктивних і суб'єктно-об'єктивних відносин» (професійна самосвідомість) [3].

Є.М.Іванова зазначає, що вивчення вищезазначених ознак здійснюється за наступними показниками: знанням, мірою їх усвідомлення в соціальному і особистісному сенсі, можливості їх застосування при вирішенні професійних задач, рівня професійної самосвідомості, функціональному стану [2]. Співставлення професії, профіідентичності, профпридатності і професійної готовності можливе в координатах людської активності:

- професія відповідає рівню зовнішньої активності і представляє професійну (звичайну) зайнятість чимось;
- профіідентичність відповідає рівню внутрішньої активності, тобто виявляється в особистісній значимості професійної активності для людини;
- профпридатність і професійна готовність відповідають формам прояву активності, при цьому профпридатність є нижчою формою активності, так як для її визначення потрібно виявити ситуативно обумовлені професійно-диференціюючі ознаки, а професійна готовність є вищою формою активності, так як для її визначення потрібно виявити свідомо обґрунтовані професійно-диференційовані ознаки.

Професія являє собою соціально-об'єктивну частину професійного континууму людської активності, профпридатність і профготовність – формальні реальності, профіідентичність – неформальну, смислову, суб'єктивну реальність. У цьому сенсі професія і профіідентичність пов'язані каузальною залежністю як причина і наслідок, а профпридатність і профготовність об'єднані з профіідентичністю актуальною залежністю як похідні тієї частини професійної реальності, яка пов'язана:

- з результативністю спеціальної підготовки (профпридатність перевіряється на початку, профготовність в кінці);

- певною оплатою за виконувану роботу (профнепридатні і профнеготові або залишають професію, або належать до низько оплачуваних професій);
- домаганнями на певний соціальний статус (профпридаті і професійноготові претендують на краще статусне положення).

Профідентичність пов'язана з цими параметрами професії непрямым чином, опосередковано, найбільший зв'язок профідентичності спостерігається, на нашу думку, з моральними професійними орієнтирами, що виражаються у відчутті суб'єктності своєї праці, відповідальності за неї і в переживанні власної професійної самоефективності. Результати роботи людини багато в чому залежать від ступеня позитивності її самооцінки. Сучасна експериментальна наука дозволила розвинути і конкретизувати цю думку, виявивши і описавши феномен особистісної самоефективності, психологічну сутність, якої становить упевненість людей у своїх можливостях мобілізувати мотивацію, інтелектуальні ресурси, поведінкові зусилля на здійснення професійної діяльності. У даний час в теорії та практиці професійного розвитку дедалі більше відчувається необхідність нового осмислення сутності і сенсу праці конкретних професіоналів, специфіки професійного самовизначення, на перший план все більше постають проблеми, пов'язані зі становленням професійної ідентичності.

Професійна ідентичність – психологічна категорія, яка відноситься до усвідомлення своєї приналежності до певної професії і до певної професійної спільноти. Профідентичність детермінована професійним спілкуванням і професійним досвідом, репрезентується за допомогою мовних засобів через образ «Я». З нашої точки зору, професійна ідентичність – по суті, аспект специфічної інтеграції особистісної та соціальної ідентичності в професійній реальності. У даному контексті основою її становлення є самосвідомість особистості. Виконавчим механізмом є процеси ідентифікації-відчуження. Професійна ідентифікація – це об'єктивна і суб'єктивна єдність з професійною групою, справою, які обумовлюють професійними характеристиками особистості. Зворотний процес, пов'язаний з об'єктивним та суб'єктивним відкиданням цієї єдності і відокремленням професійних характеристик особистості, є професійним відчуженням або професійним відокремленням.

Образ «Я» є способом вираження профідентичності. При цьому слід мати на увазі, що професійна ідентичність не зводиться власне до професіоналізму – психологічної категорії, об'єктивними ознаками якої є стан мотиваційної і операційної сфери, і може не збігатися з об'єктивними і суб'єктивними показниками професіоналізму. Якщо розуміти професіоналізм через вираженість мотиваційної і операційної сфери людини, то його слід включати в якості складової частини профідентичності, але якщо розглядати професіоналізм у контексті особистісного самовизначення і життєвих перспектив, то поняття «професіоналізм» і «профідентичність» виявляються цілком співвідносними [7].

Професійну ідентичність не можна зводити тільки до формальної професійної самопрезентації, що визначається характеристиками профідентичності, крім тотожності, визначеності і цілісності, виділяють характеристики позиційності, рефлексивності і відповідності. Більш того, в сучасному світі зовнішні професійно-диференціюючі ознаки є «розмитими» внаслідок процесів уніфікації та стандартизації професійної діяльності, тому на перший план для досягнення справжньої професійної ідентичності постають ознаки внутрішнього плану - позиційність, відповідальність і рефлексивність.

Професійна ідентичність має різні джерела формування. Одними з них є об'єктивні межі професійної ідентичності, які визначаються нормативними державними документами про освіту. У даному випадку, ключовою складовою професійної ідентичності є професійна обізнаність, з іншої сторони - необхідність розробки професіограм особистісних якостей професіонала, тобто в становленні профідентичності певну роль відіграє виражений особистісний радикал. Свою роль у становленні професійної ідентичності відіграють певні очікування і переваги, певні ідеальні образи обраної професії та бачення себе у ній.

Утвердженню переживання професійної ідентичності сприяє визнання індивіда оточуючими в якості професіонала. У цьому випадку складовою професійної ідентичності виступає професійна самопрезентація. В якості професійно диференціюючих ознак у цьому процесі виділяють: володіння певною термінологією, використання певної професійної лексики, цінності та норми, професійні міфи, професійно важливі якості фахівця, професійні навички та розуміння, професійні прикмети, в деяких випадках професійний інструментарій [6].

Крім зовнішніх джерел формування професійної ідентичності можна виділити внутрішні джерела становлення професійної ідентичності:

- емоційно-позитивний фон, що забезпечує отримання первинної і подальшої інформації про власну професію;
- позитивне сприйняття себе як суб'єкта професійної діяльності;
- емоційно-позитивне прийняття своєї приналежності до професійної спільноти;
- успішне засвоєння прав і обов'язків, норм і правил професійної діяльності.

Загалом становлення професійної ідентичності визначається:

- мірою відповідальності, яку фахівець готовий на себе взяти, співвідношення процесуальної і цільової активності;
- рівнем особистісного і «технологічного» розвитку;
- характером вираженості і самоприйняття екзистенціального і функціонального «Я»;
- сильною мотиваційною готовністю себе до реалізації у певній професійній площині, до входження в професійну спільноту, до постійного самопізнання і розвитку своєї особистості, образу «Я».

До найбільш вагомих процесів становлення професійної ідентичності можна віднести:

- виховання у відповідності зі сформованими традиціями в сім'ї і найближчому оточенні;
- отримання інформації про професійну приналежність оточуючих;
- отримання інформації про особливості різних професій та її оцінювання;
- формування образу професії, який, можливо, багато в чому залежить від емоційного забарвлення отриманої інформації.

В якості узагальненої детермінанти становлення професійної ідентичності в сучасних умовах можна назвати інформаційно насичене навколишнє середовище, з якого можна отримати уявлення про об'єкт і суб'єкт праці, його цілі й завдання, способи отримання освіти або придбання необхідних навичок, вимоги до професії та інше, тобто слід визнати пріоритет зовнішніх джерел розвитку професійної ідентичності на початковому етапі.

В.І.Слободчиков, Ісаєв Є.І. у своїх працях виділяють характерні риси людей своєї професії та інших, які свідчать про професійну самоідентичність. Однак, дані науковці зазначають, що професійну ідентичність можна формувати, професійна

ж самоідентичність досягається. Можна забезпечити чистоту зовнішніх джерел формування професійної ідентичності; не можна сформувати професійну самоідентичність, можна лише створити умови для її здобуття [5].

Можливе виникнення помилкової професійної ідентичності, побудованої на основі спільності престижу професії, елітарності професійних груп, супероригінального функціонального «Я». У цих випадках внутрішні ресурси профідентичності залишаються незадіяними, весь упор зроблений на зовнішній аспект.

У психологічному сенсі, за Е.Еріксоном, при становленні професійної ідентичності людина проходить ті самі етапи, що й при соціалізації, - довіру, автономію, ініціативність, досягнення, ідентичність, інтимність, творчість, інтеграцію. В остаточному варіанті професійна ідентичність формується тільки на досить високих рівнях оволодіння професією (на нашу думку, приблизно до 30-35 років) і виступає як стійке погодження основних елементів професійного процесу. Отже, професійна ідентичність структурується смислами, хронотопами, цінностями і прототипами, в динамічному аспекті – її «будують» персоналізація, самовизначення, самоорганізація і рефлексія, характеризують тотожність, визначеність і цілісність, доповнюють картину позиційності, рефлексивності і відповідальності [9].

Проте уточнимо уявлення про зміну профідентичності. Повна зміна професійної ідентичності можлива і навіть досяжна для дорослої людини за відносно короткий проміжок часу при зміні самооцінки та рівня домагань особистості. Відштовхуючись від традиційних уявлень про соціальну ідентифікацію та відчуження, можна сформулювати визначення професійної ідентичності та відчуження. Професійна ідентифікація – це об'єктивне та суб'єктивне переживання єдності з професійною групою, справою, що обумовлено професійними характеристиками (норми, ролі, статуси) особистості. Зворотній процес, пов'язаний з об'єктивним та суб'єктивним відторгненням цієї єдності і втратою професійних характеристик особистості, є професійним відчуженням.

Висновки. Ідентичність розглядають як самореферентність – на основі переживання унікальності свого буття і неповторності особистісних якостей, при наявності своєї приналежності до соціальної реальності у формі конкретних життєвих ситуацій і відносин. В свою чергу професійна ідентичність є результатом процесів професійного самовизначення, персоналізації і самоорганізації, що проявляється в усвідомленні себе представником певної професії та професійної спільноти, що виражається через когнітивно-емоційно-поведінкові самоописи «Я». Професійна ідентичність звернена у сьогодення і майбутнє.

ЛІТЕРАТУРА

1. Брагіна В. Д. Влияние представлений о выбранной профессии на профессиональное самоопределение учащейся молодежи : автореф. дис... канд. психол. наук /В.Д.Брагіна. – М., 1976.
2. Иванова Е.М. Аналитическая профессиограмма как средство обеспечения профессиональной диагностики кадров / Е.М.Иванова // Вестник МГУ. Серия 14. - 1989. - № 3. - С. 13-20.
3. Климов Е.А. Психология профессионального самоопределения /Е.А.Климов. - Ростов-на-Дону, 1996.
4. Пряжников Н.С. Профессиональное и личностное самоопределение / Н.С.Пряжников. - М.-Воронеж, 1996.
5. Слободчиков В.И., Исаев Е.И. Основы психологической антропологии. Психология человека: Введение в психологию субъективности. - М., 1995.
6. Стефаненко Т.Г. Этническая идентичность в ситуации социальной нестабильности // Этническая психология и общество / Т.Г.Стефаненко. - М., 1997.
7. Шнейдер Л.Б. Профессиональная идентичность: монография / Л.Б.Шнейдер. - М., 2001.
8. Шнейдер Л.Б. Реконструкция идентичности: структурный и динамический аспект // Развитие личности / Л.Б.Шнейдер. - 2000. - № 2. - С. 44-69.
9. Эриксон Э. Идентичность: юность и кризис. Пер. с англ. / Э.Эриксон. – М., 1996.

Резюме. В статье анализируется проблема становления профидентичности личности как процесса ее самореализации в соответствующей профессиональной сфере. Раскрываются вопросы профессиональной пригодности и профессиональной готовности личности, источники формирования профессиональной идентичности.

Ключевые слова: профессия, профессиональная идентичность, профессиональная пригодность, профессиональная готовность, профессиональное самоопределение.

Summary. This article analyzes the problem of becoming profidentychnosti personality as a process of self-realization in professional plane. The publication details the issue of professional life and professional readiness of the individual, sources of professional identity.

Key words: profession, professional identity, professional competence, professional commitment, professional self-determination.

УДК 159.9:378.14.011.31

Л.В. ЛУК'ЯНИК

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОУКРАЇНОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ШКОЛЯРІВ

Резюме. Стаття присвячена аналізу психолого-педагогічних факторів, які впливають на готовність майбутніх учителів до формування лінгвоукраїнознавчої компетенції школярів.

Ключові слова: психолого-педагогічні фактори, компетенція, компетентність.

Постановка проблеми. Після декларації в Конституції України української мови як державної у законодавчих актах «Національна доктрина розвитку освіти України в XXI столітті», Державних стандартах базової та початкової освіти, Концепції загальної середньої освіти (12-річна школа) та Концепції мовної освіти наголошується на потребі формування національно свідомої особистості, яка відзначається високою культурою спілкування, усвідомленим ставленням до української (рідної) мови та мовленнєвою компетенцією у різних сферах спілкування.

ЗМІСТ

Передмова

- Максименко С.Д. Теоретико-методологічні проблеми психології особистості
- Вірна Ж.П. Аксиологічний проєкт як чинник формування соціальної зрілості жінки
- Гошовський Я.О., Гошовська Д.Т. Генетично-психологічна парадигма вивчення особистісної ідентичності педагога
- Коваленко А.Б. Особливості застосування методів активного навчання у ВНЗ
- Литвиненко С.А. Використання воркшопів у фаховій підготовці майбутніх психологів
- Павелків Р.В. Аналіз проблеми ідентичності як психологічного феномену
- Петренко О.Б. Специфіка формування професійної гендерної компетентності майбутнього вчителя.
- Сергієнко В.П., Войтович І.П., Войтович О.П. Психолого-педагогічні особливості реалізації компетентісного підходу при комп'ютерній підтримці вивчення фахових дисциплін у ВНЗ
- Ямницький В.М. Здатність до саморегуляції як основа професіоналізації спеціаліста
- Артемова О.І. Розкриття креативного потенціалу студентів вищих навчальних закладів
- Бабак К. В. Особливості психологічного супроводу професійного розвитку студентів в умовах навчання у педагогічному коледжі
- Безлюдна В.І. Готовність молоді до побудови конструктивних зв'язків з родиною
- Бойчук В.М. Розвиток тізнавального інтересу у процесі підготовки майбутнього вчителя
- Бричок С.Б. Інтерактивні методи формування творчого потенціалу особистості майбутнього педагога у процесі вузівського навчання
- Бучко В.Б. Значення взаємозв'язку студента з групою в контексті свободи Е. Фромма
- Главінська О.Д., Савуляк В.О., Емпатія як складова професійної компетентності педагога
- Головань М.С. Компетентісний підхід як методологічна основа вищої професійної освіти
- Грицюк І.М. Соціальні орієнтації як аксіологічне утворення професійного становлення майбутнього соціального працівника
- Дарманська І.М. Розвиток управлінської компетентності майбутніх керівників навчальних закладів (професійно-функціональний компонент)
- Демянюк О.Б. Особливості становлення та типологія образу світу у студентів: теоретичний аналіз проблеми
- Джеджеря К.В. Професійно-педагогічне спілкування як проблема професіоналізації молодих викладачів вищих навчальних закладів
- Дружиніна І.А. Професійна ідентичність майбутніх психологів як умова їх професійного зростання
- Кириченко Н.А. Свідомий вибір як чинник формування професійної ідентичності у юнацькому віці
- Корчакова Н.В. Прогностична функція особистісного само сприйняття як основа професійного розвитку студента
- Кулаков Р.С. Психологічні особливості становлення професійної ідентичності особистості
- Лук'яник Л.В. Психолого-педагогічні засади підготовки майбутніх учителів до формування лінгвоукраїнознавчої компетенції школярів
- Маргітич К.С. Формування національної самосвідомості угромовної студентської молоді в Закарпатському угорському інституті імені Ференца Ракоці ІІ
- Михальчук Н.О. Смысл як відображення індивідуального образу світу студентів в діяльності з читання літературних творів
- Михальчук Н.О., Івашкевич Е. З. Психологічні умови ефективного засвоєння студентами іноземної мови
- Михальчук Н.О., Хупавцева Н.О. Аргументативний дискурс як механізм оволодіння студентами іноземною мовою
- Мудрик А.Б. Зміст професійної компетентності фахівця та психологічні особливості її формування у процесі вузівського навчання
- Мушкевич М.І. Психологічний супровід сім'ї з проблемними дітьми
- Ногачевська І.О. Інтерпретація художнього тексту як спосіб вдосконалення лінгвістичної освіти студента філолога
- Остапівський О.І. Взаємообумовленість професійної ідентичності та економічної свідомості студентської молоді
- Пивоварчук Т.О. Модель комунікативних здібностей студента –філолога
- Рудюк О.В. Феномен професійної ідентичності у детермінації переживання безробітними професійних криз
- Самолук А.В. Психологічне підґрунтя професійного становлення студентів-філологів
- Созонок О.С. Детермінанти розвитку психологічної культури майбутніх вчителів початкової школи
- Співак Л.М., Піонтковська Д.В. Стан вивчення проблеми національної ідентичності студентської молоді у вітчизняній психологічній науці
- Сторож О.В. Типологія творчої соціалізації особистості
- Турчина Л.І. Психосоціальний аналіз професійного самовизначення обдарованої молоді
- Фелоренко Р.П. Диструктивний вплив алкоголезалежних сімей у становленні особистості сучасного студента
- Філоненко М.М. Системний аналіз особистісного становлення майбутнього лікаря
- Хлівна О.М. Психологічна специфіка формування професійно значущих якостей майбутнього медичного працівника у вищому навчальному закладі
- Шевчук Ю. С. Подружнн сумісність сучасних сімейних пар: теоретичний аспект
- Шкарлатюк К.І. Завдання та методи тренінгу професійного самофутурування студентської молоді
- Яцюк Н.О. Роль студентського самоврядування у професійному становленні майбутніх психологів
- Ящук І.П. Формування соціальної компетентності молоді в умовах вищого навчального закладу

Доробки молодих науковців

- Бельська І.В. Особливості розуміння гендерної ідентифікації у підлітковому віці
- Богдюк М.О. Роль Інтернету у навчальній діяльності студентів
- Бурко Л.В. Психологічні аспекти діяльності фармацевта
- Вовкодавєць А.В. Вплив рівня емоційної стійкості особистості студентів на результативність їх навчальної діяльності

- [Вознюк Ю.С.](#), Психологічні механізми самоствердження юнаків
- [Волошин М.М., Назарець Л.М.](#), Аналіз взаємозв'язку тривожності та навчальної успішності студентів
- [Герман І.П.](#), Соціальний статус як чинник виникнення міжособистісних конфліктів у юнацькому віці
- [Дзюбак О.В., Назарець Л.М.](#), Психологічний аналіз професійної самореалізації студентів
- [Клубок Ю.О.](#), Самостійність як соціально-психологічний феномен
- [Корнійчук В.В.](#), Розвиток міжособистісних відносин у молодшому шкільному віці
- [Кузьмік Т.О.](#), Психологічні особливості ставлення жінок до своєї зовнішності
- [Курдибаха О.](#), Особливості формування гендерної ідентичності підлітків у спілкуванні з однолітками
- [Луцик Г.О.](#), Особливості підготовки майбутніх психологів до роботи з неповнолітніми правопорушниками
- [Мазурець В.Ю.](#), Вплив стресу на розвиток психосоматичних захворювань у підлітків
- [Марчук В.С.](#), Психологічні особливості життєвих домагань майбутніх психологів
- [Мороз Т.Т.](#), Причини виникнення і перспективи попередження підліткової важковихованості
- [Навозняк Л.Л.](#), Формування професійної компетентності майбутніх вчителів початкових класів засобами фольклору
- [Нестерук Л.В.](#), Взаємозв'язок статусних характеристик підлітків та їх схильності до узалежнень
- [Окач В.М.](#), Психологічний аналіз причин формування девіантної поведінки підлітків
- [Петренко С.В., Шахрайчук М.Й.](#), Автоматична інформаційна система управління навчальним процесом і розвиток професійної компетентності магістрантів
- [Родзяк М.М.](#), Психологічний аналіз емоційних переживань вагітних жінок
- [Солтис Г.М.](#), Психологічні особливості мотивації студентів до навчальної діяльності
- [Талайчук Т.М.](#), Психологічні особливості впливу реклами на свідомість людини
- [Усик В.С.](#), Вплив партнерських пологів на особливості психологічного клімату сім'ї
- [Целюк Л.Т.](#), Когнітивно-стильові особливості розуміння тексту студентами – філологами
- [Яблонська М.М.](#), Сучасна реклама та її вплив на розвиток учнів початкової школи
- [Відомості про авторів](#)*